



## **DEN EUROPÆISKE FAGBEVÆGELSE FORBINDELSUDVALG FOR TURISME, ETLC**

### **DEN EUROPÆISKE FAGBEVÆGELSE CHARTER OM TURISME**

**Den Europæiske Fagbevægelses Forbindelsesudvalg for Turisme, ETLC**, er et samarbejdsforum for de europæiske fagforbund **EFFAT**, **EFT** og **UNI Europa** og de internationale fagforbund **IUF**, **ITF** og **UNI**, der repræsenterer arbejdstagere inden for forskellige underbrancher i turistsektoren som f.eks. hoteller, restauranter, catering, transport, rejsearrangører og – bureauer, forlystelsesparker, turistkontorer, turistguider osv.

Fagforbundene repræsenterer arbejdstagerne og varetager deres interesser i deres sektorer over for institutioner, multinationale selskaber og arbejdsgiverforeninger på de respektive ansvarsniveauer og i samarbejde med deres medlemmer.

**ETLC har kortlagt turistsektorens største udfordringer og har besluttet i fællesskab at arbejde for opfyldelse af de i dette charter opstillede mål.**

#### **1. Kvalitet i beskæftigelsen**

Arbejdstagerne i turistsektoren har behov for stabilt arbejde med forudsigelige arbejdstider, der kan skabe balance mellem arbejde og privat-/familieliv og sikre dem en indtjening, som en familie kan leve af samt en rimelig social beskyttelse, med andre ord et "anstændigt arbejde". De har også behov for at få anerkendelse og belønning for deres kvalifikationer og færdigheder samt mulighed for karriereudvikling inden for sektoren.

ETLC understreger, at beskæftigelsen i turistsektoren må gøres mere bæredygtig ved, at man sørger for at reducere antallet af usikre ansættelsesforhold og forbedre de sociale forhold gennem kollektive overenskomster på forskellige niveauer. Det skal være attraktivt at arbejde i turistsektoren, og der skal sikres et indkomstniveau og arbejdsbetingelser, der mindst svarer til det, man finder i andre erhvervssektorer. Det betyder, at alt ikke-indberettet arbejde må bekæmpes.

ETLC bakker op om skridt til forlængelse af ferieperioder, for eksempel gennem en bedre fordeling af skoleferierne, ved at gøre turismen tilgængelig for flere mennesker, og ved at give arbejdstagerne sikkerhed for genansættelse i efterfølgende sæsoner eller tilbud om undervisning i lavsæsonperioderne, hvilket netop er eksempel på, hvordan beskæftigelsen i turismen kan gøres mere bæredygtig.

#### **2. Arbejdstagerrettigheder og faglige rettigheder**

ETLC vil sikre, at virksomhederne i turistbranchen overholder de principper og rettigheder, der er fastlagt i FN's universelle menneskerettighedserklæring, ILO-konventionerne, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, verdensturistorganisationen UNWTO's etiske kodeks, EU's charter om

grundlæggende rettigheder samt den europæiske arbejdsmarkedslovgivning, og respekterer grundlæggende menneskelige og faglige rettigheder på arbejdspladsen, herunder foreningsfrihed, ret til kollektive overenskomster og arbejdstagernes ret til information og høring i virksomheden i henhold til EU's direktiv om europæiske samarbejdsudvalg. Fagforeningerne kræver også sikkerhed for, at virksomhederne giver arbejdstagerne fuld adgang til disse rettigheder i alle deres funktioner.

### **3. Den sociale dialog**

Udfordringer og problemer i forbindelse med beskæftigelsen må håndteres på det mest relevante niveau og af dem, der gennem deres investeringer og daglige arbejde tilbyder turistydelse, det vil sige i den sociale dialog mellem arbejdsgivere og arbejdstagere og deres respektive organisationer lokalt, nationalt og på europæisk eller internationalt plan. På disse niveauer kan man finde frem til skræddersyede løsninger på de problemer, der bliver afdækkede i fællesskab, indgå aftaler og implementere dem, f.eks. i form af kollektive overenskomster eller information og høring inden for rammerne af de europæiske samarbejdsudvalg, i den sociale sektordialog, i forhandlingerne om globale rammeaftaler osv.

ETLC kræver, at der etableres et udvalg for social dialog for turistsektoren, og opfordrer EU-kommissionen til at tage initiativ til at sikre, at alle relevante parter på arbejdsmarkedet deltager i en sådan dialog.

### **4. Mobilitet og migration**

Andelen af vandrende arbejdstagere og grænseoverskridende arbejdskraft er høj i turistsektoren. ETLC erklærer, at arbejdstagernes frie bevægelighed ikke må medføre social dumping og illoyal konkurrence. Arbejdstagere, der arbejder uden for deres eget land, må have ret til arbejdsbetingelser og social beskyttelse, der mindst svarer til det, der i henhold til lovgivning og kollektive overenskomster er gældende for værtslandets arbejdstagere. Alle arbejdstagere på samme sted skal behandles ens, og vandrende arbejdstagere må ikke udsættes for diskrimination. Særlige ordninger vedrørende undervisning, indkvartering osv. for at fremme integration af de vandrende arbejdstagere i modtagerlandene bør forhandles mellem arbejdsgiverne og fagforeningerne.

### **5. Outsourcing og underentrepriser**

Transport- og turistvirksomheder outsourcer i stadig højere grad dele af deres aktiviteter til eksterne leverandører af tjenester, for eksempel i flybranchen, hvor ground handling og catering er lagt ud, i hotelbranchen, hvor rengøring og vedligeholdelse er lagt ud, og i rejsebureaubranchen, hvor booking, rekruttering og placering af personale på destinationerne er lagt ud.

ETLC kræver, at denne form for outsourcing ikke må have som formål at reducere lønningerne og underminere de kollektive overenskomster. Virksomhederne må garantere, at alle deres leverandører af tjenester og andet respekterer arbejdstagerrettighederne og de faglige rettigheder og overholder lov- eller overenskomstbaserede forpligtelser, herunder forpligtelser i forhold til udstationeret personale. Fagforeningerne og arbejdstagernes repræsentanter skal informeres og høres i forbindelse med udlægning i underentreprise og må have ret til at skride ind i forbindelse med problemer vedrørende arbejdspladsen eller andre arbejdsmarkedsrelaterede problemer hos underentreprenører eller leverandører.

### **6. Omstrukturering**

ETLC understreger, at arbejdstagerne og deres repræsentanter løbende skal holdes underrettet om situationen i de virksomheder, de arbejder for. Fagforeningerne skal informeres og høres i god tid i forbindelse med planlagte omstruktureringer. Målet bør være at undgå, at sådanne omstruktureringer får

negative konsekvenser for beskæftigelsen og arbejdsbetingelserne. Aftaler vedrørende betingelser og konsekvenser i forbindelse med omstruktureringer skal forhandles mellem virksomhederne og fagforeningerne på alle relevante niveauer, herunder europæisk og globalt niveau.

I perioder med økonomisk tilbagegang er dette særligt vigtigt, da sådanne perioder ikke bør benyttes til personalereduktioner eller underminering af sociale landvindinger, men snarere til at sikre fornyelse og øgede færdigheder i turistsektoren, for eksempel i form af undervisning til arbejdstagerne i periode med nedsat arbejdstid (hvilket også kunne være en måde til håndtering af problemerne med sæsonudsving) eller gennem investeringer i infrastruktur og fornyelse, således at det kan sikres, at turismen vil være mere konkurrencedygtig, når der kommer bedre tider. Enhver statslig støtte til turistvirksomheder under omstrukturering skal ydes på betingelse af, at de påtager sig en social forpligtelse til at fastholde og fremme beskæftigelsen.

## **7. Investeringselskaber i turisme**

Turistvirksomhederne bliver i stadig større grad mål for investeringselskabernes overtagelser eller opkøb (f.eks. i form af investeringsfonde, hedge funds, ejendomsinvesteringsforeninger osv.).

ETLC kræver, at arbejdstagerne skal informeres og høres, før investeringselskaber indskyder kapital i en virksomhed. Arbejdstagerne må gennem de forskellige organer, hvor de er repræsenteret, informeres og høres om ændringer i virksomhedsstrukturen og nye politikker som følge af sådan tilført kapital. Der er behov for nye inddragelsesformer for at sikre, at fagforeningerne får adgang til ledelserne i investeringselskaberne.

Den globale finanskrisen understreger det presserende behov for skærpet lovgivning og strammere regler for at kunne kontrollere private investeringsfonde og sikre større gennemsigtighed i deres transaktioner, hvilket fagbevægelsen længe har krævet.

## **8. Ligestilling og ikke-diskrimination**

ETLC opfordrer virksomhederne i turistbranchen til at fremme ligestilling og bekæmpe enhver form for diskrimination på grund af køn, alder, etnisk eller national oprindelse, farve, handicap, fagligt eller politisk tilhørsforhold, religion, seksuel orientering eller andre særlige karakteristika.

Virksomhederne bør - i samarbejde med fagforeningerne - opstille klare politikker til sikring af ligebehandling af kvinder og mænd i ansættelse, løn, forfremmelse, uddannelse og kontraktophør samt en bedre balance mellem privat-/familieliv og arbejdsliv.

## **9. Virksomhedernes samfundsansvar**

Virksomhederne er ikke kun ansvarlige for deres produkter og tjenester, men også for de betingelser hvorunder de fremstilles. Forretningsdrevet samfundsansvar, CSR, betyder overholdelse af eksisterende internationale, nationale og lokale retslige forpligtelser (se punkt 2) samt vilje til at gå videre end alene til opfyldelse af de lov- og kontraktbaserede krav.

Virksomhederne i turistbranchen kan bidrage til en bæredygtig udvikling ved at inddrage sociale og miljømæssige hensyn som en integreret del af deres ledelse. Det betyder overholdelse af grundlæggende arbejds- og miljøstandarder samt regelmæssig aflæggelse af rapport om, hvordan dette håndteres i praksis,

og desuden iværksættelse af forholdsregler, der går længere end de rent lov- og kontraktbaserede forpligtelser.

ETLC understreger, at virksomhederne kun reelt vil kunne leve op til deres samfundsansvar, i det omfang de inddrager fagforeningerne og arbejdstagernes repræsentanter i planlægning, implementering og evaluering af sådanne forholdsregler.

## **10. Bæredygtig turisme**

ETLC understreger, at der kun kan sikres en bæredygtig udvikling i turismen, hvis den sociale dialog gennemføres samtidig med, at man inddrager aspekter som økonomi, miljøbeskyttelse og kulturarv. Det betyder først og fremmest, at der er behov for at skabe bæredygtig beskæftigelse i turistsektoren, idet tjenesternes kvalitet i vidt omfang afhænger af arbejdsvilkår og arbejdstagernes kvalifikationer og motivation. Hvis der skal sikres en bæredygtig udvikling i turismen, må der desuden være en retfærdig fordeling af indtægterne fra turistaktiviteterne mellem afsenderlandene og værtssamfundene på destinationerne.

Den onde cirkel med rejser og turisme til "tilbudspris" må stoppes, da det underminerer transport- og turistaktiviteternes rentabilitet, reducerer avancerne, har en negativ indvirkning på beskæftigelsen og fjerner de økonomiske muligheder for at tilbyde en socialt og miljømæssigt ansvarlig og bæredygtig turisme. I betragtning af turismens indvirkning på miljøet og klimaændringernes konsekvens for turismen må der nye tilgange til for at gøre turisterne bevidste om, at en bæredygtig turisme med tjenester af høj kvalitet har sin pris.

## **11. Konsekvensanalyse**

ETLC er fortalende for, at der gennemføres konsekvensanalyser for alle politikker og aktiviteter i den europæiske turistbranche. Analyserne skal især fokusere på de potentielle effekter, som sådanne politikker og initiativer måtte have for beskæftigelsen og arbejdsbetingelserne i turistbranchen. Arbejdsmarkedets parter må inddrages i denne proces.

## **12. Observatorium**

ETLC foreslår, at der oprettes et europæisk socialt observatorium for turisme, hvor arbejdsmarkedets parter inddrages fuldt ud, således at udviklingen i turistsektoren kan overvåges, og man kan vurdere turistindustriens samfundsmæssige bæredygtighed.

## **13. Offentlige midler**

ETLC erklærer, at ethvert offentligt tilskud til turistprojekter eller turistvirksomheder må være betinget af fuld respekt for de sociale standarder og arbejdsmarkedslovgivningen. Der skal kun ydes støtte til initiativer, som udtrykkeligt bidrager til skabelsen af bæredygtig beskæftigelse og forbedring af arbejdstagernes leve- og arbejdsvilkår og deres kvalifikationer, og som inddrager arbejdstagerne og deres repræsentanter. I den forbindelse skal parterne, herunder ETLC på fagforeningssiden, holdes løbende orienteret og høres i forbindelse med projekter, der får offentlig støtte både inden for rammerne af EU og nationalt.

#### **14. Samarbejde med institutioner og organisationer**

Til sikring af de ovenfor anførte mål vil ETLC fortsætte sit samarbejde med institutioner og organisationer, der opererer i turistsektoren eller har den som ansvarsområde, dvs. regeringer, internationale eller europæiske institutioner, universiteter eller forskningsinstitutter, NGO'ere osv.

##### **Vores krav**

##### **ETLC opfordrer arbejdsgiverne i turistsektoren til:**

- at sikre alle ansatte i turistbranchen adgang til arbejdstager- og faglige rettigheder på arbejdspladsen, dvs. rettigheder som foreningsfrihed, ret til kollektive overenskomster og til at få informationer og blive hørt,
- fuldt ud at opfylde de principper og rettigheder, der er indeholdt i FN's universelle menneskerettighedserklæring, ILO-konventionerne, OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, verdensturistorganisationen UNWTO's etiske kodeks, EU's charter om grundlæggende rettigheder, den europæiske arbejdsmarkedslovgivning osv.,
- at kæmpe for, at det bliver attraktivt at arbejde i turistsektoren og skabe varige og bæredygtige arbejdspladser i sektoren,
- at sikre anvendelsen af princippet om ligebehandling, dvs. sikre, at alle arbejdstagere på et samme sted får lige løn og lige arbejdsbetingelser for lige arbejder i overensstemmelse med lovgivningen og kollektive overenskomster,
- at forhandle alle planer om outsourcing eller underentrepriser med fagforeninger/samarbejdsudvalg, føre tilsyn med leverandører og underleverandørers opfyldelse af lovgivningen og kollektive overenskomster og oplyse og høre arbejdstagerne behørigt i forbindelse med omstrukturingsplaner,
- at tilstræbe konstruktive relationer mellem arbejdsmarkedets parter og en social dialog med fagforeninger på alle relevante niveauer, oprette udvalg for en social dialog i turistsektoren på EU-niveau og forhandle globale rammeaftaler.

##### **ETLC opfordrer de politiske aktører inden for turismen nationalt, regionalt og på EU-niveau til:**

- at støtte etablering af varig og bæredygtig beskæftigelse i turistsektoren og instrumenter til kontrol af udviklingen i beskæftigelsen i sektoren,
- at arbejde målrettet for at fremme en økonomisk, miljømæssigt og samfundsmæssigt bæredygtig turisme og fremme forbrugernes bevidsthed om, at turistydelser af høj kvalitet har sin pris,
- at sikre og udbrede sociale landvindinger som for eksempel retten til betalt ferie og regulering af arbejdstid, da det er grundlæggende forudsætninger for turisme,
- at sikre, at arbejdsmarkedets parter spiller en afgørende rolle i forbindelse med opstilling af politikker for turismen,

- at sikre, at der kun ydes offentlige tilskud, hvis arbejdstagernes rettigheder respekteres, og det måtte fremme en bæredygtig turisme.

**ETLC opfordrer alle turister/forbrugere til:**

- at inddrage overvejelser om sociale, miljømæssige og økonomiske følger af deres rejse- og destinationsvalg, før de træffer deres beslutning, og at vælge aktiviteter, der fremmer en bæredygtig turisme, nedbringer deres andel i CO2-udledningen og bidrager til en bæredygtig beskæftigelse og bevarelse af naturen og vores kulturarv.

9. oktober 2009

Harald Wiedenhofer, sign.  
EFFAT

Eduardo Chagas, sign.  
EFT

Bernadette Segol, sign.  
UNI Europa

Ron Oswald, sign.  
IUF

David Cockroft, sign.  
ITF

Philip Jennings, sign.  
UNI



**EFFAT**  
European Federation  
of Food, Agriculture,  
Tourism

**UNI-Europa**  
Union Network  
International – European  
regional organisation

**ETF**  
European Transport  
Workers' Federation

**IUF**  
International Union of  
Food, Agricultural, Hotel,  
Restaurant, Catering,  
Tobacco and Allied  
Workers' Associations

**UNI**  
Union Network  
International

**ITF**  
International Transport  
Workers' Federation